

Türkiye'de yapılan Rekreasyon Araştırmaları: Sistemik bir Derleme

Recreation Studies in Turkey: A Systematic Analysis

Araştırma Makalesi

1Tennur YERLİSU LAPA, 1Elif KÖSE, 2İlhan GÜNBAI

1Akdeniz Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Rekreasyon Bölümü, Antalya

2Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Antalya

ÖZ

Bu çalışma sistemik derlemedir. Araştırmada veri toplama tekniği olarak doküman analizi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği seçilmiştir. Araştırmanın amacına bağlı olarak alan yazın taraması Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) ve Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (ULAKBİM) veri tabanları ile TR Dizin'de Türkçe ve İngilizce olmak üzere toplam 9 anahtar kelime ile yapılmıştır. DergiPark kapsamında 73, TR Dizin kapsamında 31 olmak üzere toplam 104 makale araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırmada tam sayıma ulaşılmıştır. Çalışmanın bulguları değerlendirildiğinde Türkiye'de rekreasyon alanında yapılan çalışmaların yıllar içinde artış gösterdiği, nicel çalışmaların nitel ve karma yöntem çalışmalarına oranla daha fazla olduğu saptanmıştır. Araştırma bulgularına göre rekreasyon alanında en fazla araştırılan ve atıf alan çalışmanın 37 atıf aldığı ve en çok çalışılan konuların ise sırasıyla "Boş/serbest zamanı değerlendirme", "boş/serbest zaman katılımı" ve "boş/serbest zaman tatmini" olduğu görülmektedir. Rekreasyon alanında yapılan

ABSTRACT

This study is a systematic review. Document analysis is used as data collection technique. Criterion sampling technique of purposeful sampling method is conducted. In accordance with the purpose of this study, literature review is performed in TR Dizin, The Scientific and Technological Research Council of Turkey (TUBİTAK) and Turkish National Academic Network and Information Center (ULAKBİM) data bases by using 9 keywords in Turkish and English. Total 104 articles; 73 in DergiPark, 31 in TR Dizin compose the population. Full census is conducted. The studies have shown an increase over the years in recreation fields in Turkey when the findings of the studies are evaluated. Quantitative studies are performed more than Qualitative and mix type studies based on research methods. The most researched and referred article in leisure literature has 37 references and the most studied topics are respectively "evaluation of leisure", "leisure participation", and "leisure satisfaction". It is suggested to increase recreational institution and qualified academic personnel to be able to

çalışmaları hem nicelik hem nitelik yönünden arttırmak için; rekreasyon alanında eğitim veren enstitülerin ve bu alanda çalışan kalifiye akademik personellerin arttırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Sistematiik İnceleme, Doküman Analizi, Serbest Zaman, Boş Zaman, Rekreasyon

Key Words

Systematic Analysis, Document Analysis, Leisure, Recreation

GİRİŞ

Endüstri devrimiyle birlikte günlük 12 saatlik mesailerin süresinde azalma olması serbest zaman sürelerinde artışa sebep olmuştur. 19. yy süresince hem Avrupa hem de Amerika'da büyük değişimler meydana gelmiş, bilimsel bilgiye ve teknolojiye verilen önem artmış ve demokratikleşme süreci bireylerin yaşam şekillerinde önemli değişiklikler meydana getirmiştir (Karaküçük, 2014, s.38). Ancak endüstri devrimi tüm Avrupa'yı etkilemesine rağmen rekreasyon hareketinin ilk örneklerinin Amerika'da olduğu görülmektedir. Özellikle 19.yy'ın ortalarından ABD'de başlayan rekreasyon hareketi, devlet tarafından arzu edilebilir sosyal çıktılar sağlaması amacıyla başlatılmıştır (Tekin, 2009, s.52). Bu politikanın altında yatan farklı gerekçeler bulunmakta ve bunların başında ABD'de yaşayan yetişkin bireylerin eğitilerek devlete daha yararlı bireyler olmalarını amaçlayan Lyceum hareketi gelmiştir. Bu hareketle birlikte park alanlarının kurulmasının bir diğer amacı; suç oranlarını düşürmek ve küçük yaşta suçu engellemektir (McLean, 2015, s.73). Bununla birlikte endüstri devrimin yaratmış olduğu kalabalık ve kırsal alanlardan şehirlere göçün artması, sağlıklı toplum yapısını korumak için zorunlu hale gelmiş ve bu hareket bir devlet politikası olarak desteklenmiştir (Lee ve diğ., 2001). Açık alan rekreasyonunun temellerini atan bu hareket ile belediye parklarının gelişimi, gönüllü organizasyonların kurulması ile çevre bilincinin arttırılması amaçlanmış ve 1906 yılında kurulan "Playground Association of America (PAA)" ile rekreasyon hareketi resmi hale getirilmiştir (Godbey ve diğ., 2005). Bu durum hem serbest zaman modellerinin oluşmasına (eğitim,

have more studies about qualitative and quantitative researches in Turkey.

düzenlenmiş spor aktiviteleri, aile yürüyüşleri) hem de serbest zaman kültürünün gelişmesine katkı sağlamıştır (Ağaoğlu ve diğ., 2005). Ayrıca rekreasyon hareketinin bir devlet politikası haline gelmesi, devletin ilgili kuruluşlar üzerinde baskı kurmasına, serbest zaman kaynaklarının park ve rekreasyon alanlarına yatırılmasına, bununla birlikte rekreasyonun birey üzerindeki çıktılarının neler olduğuna yönelik bilimsel çalışmaların arttırılmasına sebep olmuştur. Bu durum rekreasyon ve park alanlarının verimliliği üzerinde yapılan tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Bu nedenle bireylerin yaşı ne olursa olsun rekreasyonun onların üzerindeki etkilerini saptamak ve bununla ilgili bilinçli kararlar almak için çeşitli araştırmalara ihtiyaç duyulmuş, bunun sağlanabilmesi için de devlet politikaları, sağlıkçılar ve serbest zaman bilim insanları arasında kolektif bir çalışma zorunlu hale gelmiştir (McLean, 2015, s.71). Lyceum hareketi ile başlayan bu dönem, 1932 yılında ABD'de düzenlenen "National Recreation Association Congress"i ve 1950'lerde kurulan "International Recreation Association" ile devam etmiştir. 1965 yılında National Recreation and Park Association (NRPA)'nın kurulması ve Surgeon General's raporlarının birey üzerinde rekreasyonun olumlu çıktılara sahip olduğunu ifade etmesi rekreasyona olan ilginin giderek artmasına sebep olmuştur (www.nrpa.org). Sağlık acenteleri ve rekreasyon kurumları, bu olumlu çıktıları topluma yaymak amacı ile birleşmişlerdir (Spangler ve Caldwell, 2007). Bu yıllarda rekreasyonun Amerika gibi Avrupa'da da bağımsız bir çalışma alanı olarak görülmediği ve çoğunlukla farklı disiplinler altında yer aldığı görülmektedir.

Tüm bu gelişmeler, rekreasyonun bağımsız bir bilim olmasına öncülük eden önemli faktörlerin başında gelmektedir. Rekreasyon çalışmalarının bağımsız olarak akademik çalışmalarda yer alması ve "rekreasyon" kavramı ilk olarak akademik bir dergide 1949 yılında kullanılmıştır. Günümüzde "Journal of Physical Education, Recreation & Dance" olarak bilinen bu dergi 1949 yılına kadar rekreasyon kavramına yer vermemiş ancak rekreasyonun yıllar içinde önem kazanması ile adını "Journal of the American Association for Health, Physical Education, and Recreation" olarak değiştirmiştir (www.tandfonline.com). 1950'lerden sonra giderek ivme kazanan rekreasyon çalışmaları günümüz dünyasında giderek spesifik hale gelmiş özellikle 1970 yılları ve sonrasında alana özgü yayın yapan uluslararası rekreasyon dergileri ile birlikte sayısı 12'ye yükselmiştir. Bu dergiler çıkış yılları itibarı ile şu şekilde sıralanmıştır; Journal of Physical Education, Recreation & Dance (1896), World Leisure Journal (1958), Therapeutic Recreation Journal (1966), Journal of Leisure Research (1968), Leisure Sciences (1977), Society and Leisure (1978), Leisure Studies (1982), Journal of Park and Recreation Administration (1983), Annals of Leisure Research (1998), The Cyber Journal of Applied Leisure and Recreation Research (1998), Journal of Outdoor Recreation Education and Leadership (2008) ve Journal of Outdoor Recreation and Tourism (2013).

Rekreasyonun tarihsel sürecinin Türkiye'deki yansımaları ise şu şekilde gerçekleşmiştir: Rekreasyonun dünya genelindeki öneminin artması ile Türkiye'de de yeni bir planlamaya gidilmiştir. Bu kapsamda rekreasyon ile ilgili kamu oyu dikkati sağlanarak; rekreasyon 1996-2000 yılları arasında yapılan Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (7BYKP) kapsamında değerlendirilmiş ve serbest zamanın etkin bir şekilde değerlendirilmesi, eğitim verecek personelin yetiştirilmesi ve rekreasyon organizasyonlarının yürütülmesi için ihtiyaç duyulan insan gücünün sağlanması amacıyla üniversitelerde rekreasyon ana bilim dalının

açılmasına karar verilmiştir (www.kalkinma.gov.tr). Bu doğrultuda 1998 yılında Üniversitelerarası Kurulun (ÜAK) kararı ile rekreasyon eğitimi beden eğitimi ve spor yüksekokulları altında verilmeye başlanmıştır. Rekreasyon eğitiminin verildiği ilk üniversite ise Muğla Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'dur (Zorba, 2007).

2001-2005 yıllarında yapılan Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma planında (8BYKP) ise rekreasyon eğitiminin önemine değinilmiş ve rekreasyon etkinliklerinin artırılması amacıyla yerel yönetimlerden rekreasyon katılımını özendirerek çalışmalar düzenlenmesi istenmiştir. Bununla birlikte Yüksek Öğrenim Kurumu (YÖK)'ün sorumluluklarına değinilmiş ve gençlerin serbest zamanlarını etkin bir şekilde geçirmeleri için tesis, malzeme ve kaynak sağlanmasının önemi vurgulanarak 2547 sayılı YÖK kanununun 47. maddesinde bu unsurları sağlama görevi üniversitelere verilmiştir (www.kalkinma.gov.tr).

Tüm bu çabalar rekreasyonun Türkiye'deki gelişimini hızlandırmış ve Türkiye'de yükseköğretimde eğitim veren kurumların sayısı günümüzde 183'e yükselmiştir. Bu kurumların 112'i devlet üniversitesi, 71'i ise vakıf üniversitesidir (http://www.yok.gov.tr). Bu üniversitelerden 36'sında rekreasyon lisans eğitimi verilirken (29'u Spor Bilimleri Fakülteleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında, 7'si ise Rekreasyon Yönetimi altında Turizm fakültelerinde), yüksek lisans ve doktora programı ise 4 üniversitede bulunmaktadır.

Türkiye'de rekreasyona verilen önem ile birlikte artan üniversite sayısı; rekreasyonun gelişmekte olan bir alan olduğunu ortaya koymaktadır. Buna karşın Türkiye'de rekreasyon eğitimi ve buna paralel olarak rekreasyon alanında yayımlanan makalelerin hem nicelik hem de nitelik açısından Avrupa ve Amerika'dan geri de olduğu görülmektedir (Merriam, 2013, s.11). Bu çalışmanın amacı ise Türkiye'de DergiPark ve TR Dizin kapsamında yayımlanmış makalelerin sistematik bir incelemesini sunmak ve Türkiye'de yayımlanan makaleleri hem metodolojik ve ontolojik açılardan değerlendirmek hem de rekreasyonun tarihsel gelişimine ve gelecek eğilimlerine ışık

tutmaktır. Bu bağlamda Türkiye’de rekreasyon alanında yayımlanan makalelerin değerlendirilmesi için şu soruların cevabı aranmıştır:

1. Dergilerin rekreasyon alanında yayımlandığı makalelerin yıllara göre dağılımları nedir?
2. Türkiye’de veri toplama tekniklerine göre (ampirik ve ampirik olmayanlar) yayımlanan makalelerin sayısı nedir?
3. Türkiye’de yayımlanan bu makalelerin hangi araştırma yöntemleri (nicel, nitel, karma veya alan yazın taraması) kullanılmıştır?
4. Kullanılan araştırma yöntemlerinde tercih edilen araştırma desenleri nelerdir?
5. Nitel araştırmalar desenlerinden durum çalışması desenleri (bütüncül tekli, bütüncül çoklu, iç içe geçmiş tekli, iç içe geçmiş çoklu) dağılımı nedir?
6. Ampirik çalışmaların (nicel, nitel, karma) yıllara göre dağılımları nedir?
7. Yayımlanan makaleler içinde atıf olarak alana katkı sağlayan makaleler hangileridir?
8. Yayımlanan makalelerde vurgulanan konu başlıkları nelerdir?

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Araştırma evreni; DergiPark kapsamında yer alan rekreasyon alanı ile ilgili çalışmalar yayımlayan TÜBİTAK ve ULAKBİM 12 ile TR Dizin kapsamında 4 dergi olmak üzere bu dergilerde yer alan 104 makaleden oluşmaktadır. Araştırma örnekleme olarak amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği kullanılmış ve bunun sonucunda tam sayıma ulaşılmıştır.

Veri Toplama ve Analiz Teknikleri

Bu çalışma sistematik inceleme olup, belli bir konuda incelenmek istenen çalışmaları türüne göre (nitel ve nicel) bakarak belli kriterlere göre bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmiş ve yapılan çalışmada veri toplama yöntemi ola-

rak doküman analizi kullanılmıştır. Alan yazın taraması DergiPark hizmeti kapsamında yer alan TÜBİTAK ve ULAKBİM veri tabanları ile TR Dizin’ de yapılmıştır. Türkiye’de rekreasyon alanında yayım yapan bir dergi bulunmamaktadır. Bu nedenle alan yazın taraması yapılırken spor bilimleri altında rekreasyon alanında makale yayımlayan dergiler saptanmış, bu dergilerdeki taramalar Türkçe ve İngilizce olmak üzere 9 anahtar kelime (boş zaman, serbest zaman, rekreasyon, rekreatif, rekreasyonel, leisure, recreation, recreative, recreational) kullanılarak yapılmıştır. Yapılan çalışmanın amacına paralel olması nedeniyle anahtar sözcükler; alanı kapsayan tüm çalışmaları dahil etmek için geniş kapsamlı tutulmuş, bunun dışında dahil etme ve dışlama kriterlerine gidilmemiştir. Anahtar kelimeler kullanılarak yapılan ilk alan yazın taraması sonucu; DergiPark kapsamında (73) TR Dizin kapsamında (31) olmak üzere toplam 104 makaleye ulaşılmış ancak bu makalelerden 2 tanesi; anahtar kelimelerin uyuşmasına karşın spor bilimleri altında değerlendirilemeyeceği görüşüyle çalışma dışında tutulmuştur. Bununla birlikte alan yazın taraması yapılırken fark edilen diğer bir husus ise seçilmiş veri tabanlarında yayımlanan makaleler içinde anahtar kelimelerin uyuşmadığı ancak alan yazın dahilinde değerlendirilmesi gereken makalelerdir. Örneğin rekreasyon zamana, mekana, amaca göre farklı şekillerde sınıflandırılabilen bir kavramdır. Bu ayrımlardan biri de mekana göre yapılan açık alan (oyun parkı, bahçeler vb.) ve kapalı alan (sinema, müze vb.) rekreasyonudur (Lee ve diğ., 2001). Buna göre açık alan olarak bahsedilen çalışmaların rekreasyon çalışmaları kapsamında değerlendirilmesinin uygun olacağı düşünülerek bu kriterlere uygun olduğu belirlenen 2 makale çalışma kapsamına dahil edilmiş ve toplam 104 makale özet ve tam metin olmak üzere değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Yıllara göre makale sayıları

Yıllara Göre Makale Sayıları	#	%
1996-2000	5	4.8
2001-2005	8	7.6
2006-2010	17	16.3
2011- sonrası	74	71.1
Toplam	104	100.0

Türkiye’de rekreasyon alanında yapılan makalelerin 5 yıllık periyotlar dahilinde değerlendirilmesi, rekreasyon alanındaki gelişimi göstermesi açısından önemlidir. Bu sistematiik incelemede; makaleleri yıllara göre sınıflama yaparken ilk üç periyod 5 yıl, son periyod ise 7 yıllık bir süreyi kapsamaktadır. 2017 yılında yayımlanan makalelerin sayısının çok az olması nedeniyle tekrar bir sınıflama yapmaya gerek duyulmamış, 2017 yılı temmuz ayı dahil olmak üzere son periyota dahil edilmiştir. Yapılan sistematiik inceleme bulguları değerlendirildiğinde ise; Türkiye’de rekreasyon alanında yapılan ilk çalışma 1996 yılında yapılmıştır. 1996-2000 yılları arasında yayımlanan makale oranı değerlendirildiğinde ise rekreasyon alanında yayımlanan makale sayısının (%4.8) oldukça düşük olduğu, bu oranın 2001-2005 yılları arasında biraz daha artmış olsa da (%7.6) hala sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. 2006-2010 yıllarına gelindiğinde ise bir önceki 5 yıllık periyoda oranla yapılan makale sayısının 2 kattan daha fazla (%16.3) arttığı saptansa da rekreasyon alanında yayımlanan makale sayısının asıl olarak 2011 ve sonrasında büyük bir ivme kazandığı ve bir önceki 5 yıllık periyota göre yayımlanan makale sayısının oldukça fazla (%71.1) olduğu saptanmıştır.

Tablo 2. Veri toplama yöntemlerine göre makale dağılımları

Veri Toplama Teknikleri Açısından	#	%
Ampirik Çalışmalar	90	86.5
Ampirik Olmayan Çalışmalar	14	13.4
Toplam	104	100.0

Araştırmacılar, çalışmalarını veri toplama yöntemlerine göre farklı şekillerde sınıflandırmaya tabi tutmaktadırlar. Ancak yapılan bu çalışmada Büyükoztürk ve diğ. (2014, s.12)’in yaptığı sınıflama tercih edilerek çalışmalar, veri toplama yöntemlerine göre ampirik olan (görgül, gözleme dayalı, deneysel) ve ampirik olmayan (belgesel, doküman) çalışmalar olarak iki sınıfa ayrılmıştır. Ampirik veri toplama yöntemi araştırma sorularına yanıt bulmak amacıyla gözlem, anket, görüşme ve deney gibi yöntemleri kullanırken; ampirik olmayan veri toplama yöntemi ise verilerini yönetmelikler, gazeteler, raporlar vb. yazılı ve elektronik ortamda kayıtlı olan veriler ile toplar. Türkiye’de yapılan çalışmalar incelendiğinde ampirik çalışmaların (%86.5) sayısının oldukça fazla olduğu görülmektedir. Buna karşılık ampirik olmayan çalışmaların oranı ise (%13.4) düşüktür.

Tablo 3. Araştırma yöntemlerine göre makale dağılımları

Araştırma Yöntemleri	#	%
Ampirik Çalışmalar		
Nicel	80	76.9
Nitel	7	6.7
Karma	3	2.8
Ampirik Olmayan Çalışmalar		
Alan yazın Tarama	14	13.4
Toplam	104	100.0

Araştırma yöntemlerine göre yapılan sınıflamada; ampirik olan ve ampirik olmayan çalışmalar kendi içinde sınıflanmış ve ampirik çalışmalar sınıflandırılırken Tashakkori ve Teddlie'nin yaptığı sınıflama tercih edilmiştir (Murphy ve diğ., 2007, s.616'da belirtildiği gibi).

Yapılan çalışmanın bulgularını ampirik çalışmalar bağlamında değerlendirecek olursa; nicel (%76.9) çalışmaların sayısının nitel (%6.7) çalışmaya ve karma yöntem (%2.8) çalışmalarına oranla ayırt edici oranda fazla olduğunu söylemek mümkündür.

Yapılan çalışmada bir diğer sınıflama ampirik olmayan çalışmalardır ve bu çalışma alan yazın tarama ile kuramsal analiz çalışmalarını kapsar. Ancak çalışma bulgularında kuramsal analiz türüne bir örnek bulunamadığı için Tablo 3'de kuramsal analize yer verilmemiştir. Çalışmanın bulguları değerlendirildiğinde ampirik olmayan çalışmalar içinde alan yazın taraması ile yapılan çalışmaların, tüm çalışmalar içinde (%13.4) en çok yapılan 2. araştırma yöntemi olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Ampirik çalışmalarda kullanılan desenler

Ampirik Çalışmaların Analizi	#	%
Nicel		
Betimsel	77	85.5
Deneysel	3	3.3
Nitel		
Durum Çalışması	6	6.6
Fenomenoloji	1	1.1
Karma yöntem		
Eş zamanlı paralel desen	3	3.3
Toplam	90	100.0

Yapılan çalışmanın bulguları incelendiğinde; Türkiye'de rekreasyon alanında veri toplama yöntemlerine göre en çok yapılan çalışmalar ampirik çalışmalar olduğu Tablo 4'de görülmektedir. Bu nedenle ampirik çalışmalarda kullanılan desenlerin neler olduğu merak edilmiştir ve ampirik araştırma yöntemleri önce üçe ayrılmış daha sonra bu üç araştırma yöntemi sahip oldukları araştırma deseni dahilinde tekrar

sınıflandırılmıştır. Deneysel çalışmalar kendi içinde tek desenli ve eylem araştırmaları olarak ikiye ayrılmasına karşın bu çalışma dahilinde böyle bir ayrıma gidilmemiş, nicel çalışmalar iki kategoride değerlendirilmiştir. Buna göre; ampirik çalışmalar içinde nicel araştırma yöntemlerinden biri olan betimsel araştırmaların en çok (%85.5) tercih edilen desen olduğu görülmektedir. Nicel araştırmalar yöntemleri içinde bir diğer araştırma deseni olan deneysel çalışmalar ise ampirik çalışmaların yalnızca %3.3'ünü içermektedir.

Ampirik çalışmalardan bir diğeri ise nitel araştırma yöntemleridir. Bu sistematik incelemede, nitel araştırma desenlerinin sınıflamasına yönelik farklı kaynaklar incelenmiş ve nitel araştırma desenlerinin sayısız sınıflandırma ve desenleri olduğu görülmüştür. Bu ayrıma göre nitel araştırma desenleri fenomoloji, durum çalışması, temellendirilmiş kuram, etnografi, eleştirel söylem, anlatı, eylem araştırmaları ve sistematik inceleme olarak belirlenmiştir. Ancak yapılan çalışmanın bulgularına bakıldığında nitel araştırma yöntemlerine ilişkin yalnızca iki araştırma deseni (durum ve fenomoloji) olduğu görülmüştür. Buna göre nitel araştırma desenlerinden olan durum çalışmalarının tüm ampirik çalışmalar içinde %6.6 gibi düşük bir orana sahip olduğu görülürken bir diğer araştırma deseni olan fenomenolojik desene ait (%1.1) tek bir örnek bulunmaktadır.

Ampirik çalışmalara dair yapılan son sınıflama örneği ise karma yöntem araştırmalarına yöneliktir. Yapılan bu çalışmada ise karma yöntem tasarımlarına dair birçok araştırma yapılmış ve en çok kabul gören tasarımlardan biri olarak kabul edilen Creswell'in tasarımı tercih edilmiştir. Creswell ve diğ., (2003)'e göre karma yöntemin; üçü eş zamanlı, üçü ise sıralı olmak üzere toplam altı temel sınıflaması vardır. Bunlar: eş zamanlı paralel desen, açıklayıcı sıralı desen, keşfedici sıralı desen, iç içe geçmiş karma desen, deneysel desen, ilişkisel desendir. Ancak yapılan bu sistematik incelemede karma yöntem desenleri içinde yalnızca eş zamanlı paralel desen bulunmaktadır. Karma yöntem desenlerinden eş zamanlı paralel desene ait oran (%3.3) ise oldukça düşüktür.

Tablo 5. Durum alışması desenlerinin dağılımlı

Durum alışması Desenleri	#	%
Bütüncül tek durum deseni	1	16.6
Bütüncül çoklu durum deseni	3	50.0
İ içe geçmiş tek durum deseni	2	33.3
Toplam	6	100.0

Nitel araştırmalar içinde bir desen olan durum çalışmaları da kendi içinde dört ayrı desene ayrılmaktadır. Bunlar bütüncül tek durum, bütüncül çoklu durum, i içe geçmiş tek durum ve i içe geçmiş çoklu desen çalışmalarıdır (Yin, 2017, s.8). Ancak yapılan alan yazın taramasında i içe geçmiş çoklu desene ait bir çalışma bulunmamıştır. Araştırma bulguları en az örneği olan çalışmadan en çok örneği olan çalışmaya doğru incelendiğinde ise sırasıyla; bütüncül tek durum desen çalışmasının %16.6, i içe geçmiş tek durum deseninin %33.3 ve bütüncül çoklu durum desenine ait çalışma oranının ise %50.0 olduğu görülmektedir.

Tablo 6'da özellikle ortaya konmak istenen bulgu: Türkiye'de ampirik çalışmalar içinde nitel ve karma yöntem çalışmalarına hangi yıllarda başlandığı ve bu yöntemlerle yapılan çalışmaların yıllar içindeki dağılımlarının nasıl olduğudur. Buna göre; Türkiye'de nitel ve karma yöntem çalışmalarının 2010 yılından sonra yapılmaya başlandığı görülmektedir. Alan yazında yer alan nitel çalışmaların 2013 yılında iki, 2014 yılında bir ve 2016 yılında dört olmak üzere toplam yedi makaleden oluştuğu görülürken karma yöntem çalışmalarının ise 2013

yılında bir 2014 yılında iki olmak üzere toplam üç makaleden oluştuğu görülmektedir.

Yapılan çalışmanın amaçlarından biri de alan yazına katkı sağlayan makaleleri ortaya koymaktır. Bu nedenle DergiPark ve TR Dizin kapsamında yayımlanmış olan rekreasyon alanındaki tüm makaleler atıf sayılarına göre sıralanmış ve değerlendirilmeye tabi tutulmuştur. Sıralama en çok atıf alan makalelerden başlayıp en az atıf alan makaleler şeklinde listelenmiştir. Yapılan alışma bulguları değerlendirildiğinde rekreasyon alanında en çok atıf alan makalenin Balcı ve diğ. tarafından yapılan "Türkiye'deki Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılım Düzeylerinin Belirlenmesi" adlı çalışma olduğu görülmektedir. Bu çalışmayı takip eden diğer iki çalışma ise Karlı ve diğ. tarafından yapılan (25 atıf) "Serbest Zaman Tatmin Ölçeği'nin (SZTÖ-Uzun Versiyon) Geçerlilik ve Güvenilirlik alışması", Ardahan ve diğ. tarafından yapılan (22 atıf) "Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Tatmin Düzeylerinin Cinsiyete ve Gelire göre İncelenmesi" adlı çalışmalar gelmektedir. Tablo 7 incelendiğinde ikinci sütunda çalışmanın adı ve yayımlandığı yıl ile ilgili bilgilerin olduğu görülürken, son sütunda yapılan çalışmanın atıf aldığı yılların aralığı verilmiştir. Örneğin Balcı ve diğ. 2006'da yapmış olduğu çalışma, ilk olarak çalışmanın yayımlanmış olduğu yıl olan 2006'da atıf almış ve bu çalışma aradan geçen on yıla rağmen 2016'da da atıf almaya devam etmiştir. Liste'de yer alan 52 çalışmanın ilk atıf aldıkları ve son atıf aldıkları yıllar incelendiğinde; Koçan ve diğ. tarafından yapılan makaleler dişında diğer tüm çalışmaların günümüzde hala atıf aldığı görülmektedir. Çalışmanın bulguları ile ilgili olan

Tablo 6. Ampirik çalışmaların yıllara göre dağılımlı

	1996-2000		2001-2005		2006-2010		2010 -2017		Toplam	
	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%
Nitel	2	100.0	5	100.0	16	100.0	57	85.0	80	88.8
Nitel	-	-	-	-	-	-	7	10.4	7	7.7
Karma	-	-	-	-	-	-	3	4.4	3	3.3
Toplam	2	100.0	5	100.0	16	100.0	67	100.0	90	100

Tablo 7. Alana katkı sağlayan makalelerin değerlendirilmesi

Atıf	İlk yazar	Makalenin adı ve yayımlandığı yıl	Atıf yılı aralığı
37	Balcı, V.	Türkiye'deki Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılım Düzeylerinin Belirlenmesi (2006)	2006-2016
25	Karlı, Ü.	Serbest Zaman Tatmin Ölçeği'nin (SZTÖ-Uzun Versiyon) Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması (2008)	2008-2016
22	Ardahan, F.	Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Tatmin Düzeylerinin Cinsiyete ve Gelire göre İncelenmesi (2010)	2010-2016
17	Demirel, M.	Rekreatif Aktivitelere Katılımın Çevreye Yönelik Tutum Üzerindeki Etkisi ve Yeni Ekolojik Paradigma Ölçeği'nin Geçerliliği ve Güvenilirliği (2009)	2009-2016
15	Tütüncü, Ö.	Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Faaliyetlerine Katılımını Etkileyen Unsurların Analizi (2011)	2011-2017
13	Koçan, N.	Geleneksel Sporlarımızdan Cirit'in Rekreatif Amacı ile Günümüze Uyarlanması (2007)	2007-2013
13	Lapa, TY.	Yaşam Tatmini, Serbest Zaman Motivasyonu, Serbest Zaman Katılımı: Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri Üzerine bir İnceleme (Kayseri İli Örneği) (2012)	2012-2017
11	Kurar, İ.	Halkın Boş Zaman Değerlendirme Alışkanlıkları: Alanya Örneği (2015)	2015-2017
10	Göktaş, Z.	Vergi Dairesi Başkanlığında Çalışan Personelin Boş Zamanlarını Değerlendirmesi üzerine bir Araştırma (2006)	2006-2016
10	Gürbüz, B.	Boş Zaman Engelleri Ölçeği-28: Ölçek Geliştirme, Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması (2007)	2007-2017
9	Yetiş, Ü.	Kamu Kuruluşlarında Çalışan Devlet Memurlarının Boş Zaman Faaliyetlerini Değerlendirme Alışkanlıkları (2008)	2008-2016
8	Lapa, TY.	Akdeniz Üniversitesi Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinliklerine Katılım Nedenleri ve Değerlendirme Biçimleri (2009)	2009-2016
8	Yamaner, F.	İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi (2001)	2001-2009
7	Yağmur, R.	Afyon Kocatepe Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencileri ile Farklı Bölümlerdeki Öğrencilerin Serbest Zaman Aktivitelerinin Karşılaştırılması (2013)	2013-2017
6	Balcı, V.	Spor ve Rekreatif Alanlarının Tasarımında ve Kullanımında Çevresel Sürdürülebilirlik (2014)	2014-2016
6	Akgül, B.M.	Boş Zaman Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması (2011)	2011-2016
5	Öcal, K.	Ölçek Geliştirme: Serbest Zaman Fiziksel Aktivite Kısıtlayıcıları (2012)	2012-2017
5	Gökçe, H.	Serbest Zaman Doyum Ölçeğinin Türkçe Geçerlilik Güvenilirlik Çalışması (2011)	2011-2016
5	Akyıldız, M.	Leisure Experience Dimensions: A Study on Participants of Ankara Festival (2010)	2010-2017
5	Aslan, S.	Devlet Yurtlarında Kalan Bayan Öğrencilerin Rekreatif Sorunları (1997)	1997-2016
5	Koçyiğit, M.	Yerel Yönetimlerde Rekreatif Uygulamaları: Konya Örneği (2014)	2014-2017
4	Lapa, TY.	Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Katılımlarına göre Algılanan Özgürlük (2012)	2012-2017
4	Karaküçük, S.	Rekreatif Etkinliklerinde Liderlik ve Fonksiyonları (1996)	1996-2015
4	Sönmezoğlu, U.	Gençlik Merkezi Üyeleri ve bazı Değişkenlere göre Serbest Zaman Tatmin Düzeyleri (2015)	2015-2016
4	Alparslan, T.	Türk Silahlı Kuvvetlerine Bağlı Türk Hava Kuvvetleri Komutanlığı Karargahında Görev Yapan Askeri Personelin Boş Zaman Değerlendirmelerinde Sporun Yeri (2003)	2003-2017
4	Can, S.	İlköğretim Bölümü Öğretmen Adaylarının Serbest Zaman Faaliyetlerine Katılım Biçimlerinin Belirlenmesi (2012)	2012-2016
3	Akyıldız, M.	A Serious View of Leisure: Serious Leisure Theory in Leisure Researches (2013)	2013-2016
3	Karaküçük, S.	Stresle Başa Çıkma Rekreatif Faktörü (1996)	1996-2004
3	Kaçar, M.	Termal Turizm İşletmelerinden Müşterilerin Rekreatif Talebi "Balıkesir İli Örneği" (2014)	2014-2017
2	Tekin, A.	Spor ve Rekreatif Organizasyonlarında Etkili Liderlik (2001)	2001-2015
2	Ağaoğlu, YS.	Serbest Zaman ve Eğitim (2005)	2016-2017
2	Hacıcaferoğlu, S.	Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Serbest Zaman (Rekreatif) Aktivitelerine Katılımlarının Belirlenerek İncelenmesi (2014)	2017
2	Kaya, S.	An Examination of University Students' Attitudes towards Leisure Activities (2015)	2015-2017
2	Yağar, G.	The Impact of Personality Traits on Leisure and Life Satisfaction in Women who Participate in Exercise (2015)	2015-2017
2	Pepe, K.	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesinde Okuyan Öğrencilerin Serbest Zaman Değerlendirme Anlayış ve Alışkanlıkları İle Beklentilerinin Araştırılması (2008)	2008-2016
2	Ağaoğlu, YS.	Serbest Zaman Eğitimi (2013)	2013-2016
2	Akyüz, H.	Rekreatif Açısından Ormanlar ve Çevre (2015)	2015-2016
2	İslamoğlu, İ.	Verçenik Yaylası'nın Alternatif Turizmi ve Rekreatif Faaliyetlerinin Belirlenmesi (2014)	2014-2017
2	Kızanlıkl, M.	Türkiye'deki Yükseköğretim Kurumlarında Rekreatif Eğitiminin Yapısı (2014)	2014-2016
2	Türker, GÖ.	Turistik Ürün Çeşitlendirmesi Kapsamında Dalyan Destinasyonunun Rekreatif Potansiyelinin Değerlendirilmesi (2014)	2014-2016
2	Akyüz, H.	Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Bartın Üniversitesi Örneği (2005)	2015-2017
2	Ardahan, F.	Reliability and Validity of Recreational Fishing Motivation Scale in Turkish Population (2012)	2012-2016
2	Başıoğlu, UD.	Relationships Between Participation In Recreational Activities and Leadership Behavior: A Study on the Secondary School Students (2013)	2013-2016
2	Ardahan, F.	Motivational Factors for Recreational Fishing, the Profile and Life Satisfaction Level of Recreational Fishers and Nonparticipants of Fishing in Turkey (2013)	2013-2016
1	Esentaş, M.	Bir Serbest Zaman Etkinliği Olarak; Gençlik ve Spor Bakanlığınca Uygulanan Gençlik Kampları Programları (2016)	2017
1	Öğüt, EE.	The Reasons for and the Benefits of Participation of the Volunteers in Turkish Sport Federations: An Evaluation Related to Serious Leisure Theory (2013)	2015
1	Szabó, Á.	Leisure Sports' Markets (2014)	2014
1	Munusturlar, S.	Analysis of Individual Leisure Time Motivation and Leisure Time Attitudes: Bolu and Düzce City Sample (2016)	2017
1	Ardahan, F.	Recreational Importance of a Village Coffee Stall as Communal Place (2016)	2016
1	Tez, Ö.	Yerel Yönetimlerde Serbest Zaman ve Rekreatif Hizmetleri (İzmir İli Örneği) (2014)	2014
1	Öztürk, H.	Kahveye Giden Kişilerin Boş Zaman Değerlendirme Alışkanlıklarının İncelenmesi (2015)	2016
1	Paksoy, M.	Abdullah Gül Üniversitesi Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklerine Katılımını Etkileyen Faktörler (2016)	2017

bir diğer veri ise; listenin ilk 11 çalışması (9 ve daha üzeri atıf alan çalışmalar) 2005 yılı sonrasında yapılan çalışmalardan oluşmaktadır. Bununla birlikte bazı çalışmaların yayımlandıkları yıl ve atıf almaya devam ettikleri süre benzer olmasına karşın atıf sayıları arasındaki fark fazladır. Örneğin; Balcı ve diğer. tarafından yapılan çalışma ve Göktaş ve diğer. tarafından yapılan çalışma ile Gürbüz ve diğer. tarafından yapılan çalışmalar 10 yıllık süreyi kapsamalarına karşın; Balcı ve diğer. 37, diğer çalışmalar ise 10 atıf alabilmiştir. Buna karşılık Ağaoğlu ve diğer.'nin yaptığı "Serbest Zaman ve Eğitim" adlı çalışma 2016-2017 yıllarına kadar geçen süre zarfında hiç atıf alma-

mıştır. Benzer bir durum Karakck ve diğer.'nin yayımlamış olduğu "Rekreasyon Etkinliklerinde Liderlik ve Fonksiyonları" adlı çalışmada da görülmektedir. Bu çalışmanın 2013 yılında atıf alarak tekrar popülerlik kazandığı görülmektedir.

Yapılan çalışmanın amaçlarından biri de ilgili veri tabanlarında yayımlanmış makalelerin ele aldığı konuların yıllar içindeki değişimini saptamaktır. Bu nedenle Tablo 8'de belirlenen yıl aralıkları içinde yayımlanan makalelerin hem konu başlıkları hem de bu konu başlıklarına göre sayıları ele alınmıştır. Örneğin; 1996-2000 yılları arasında rekreasyon alanında yapılan çalışmaların konu başlıkları ve sayıları incelendiğinde; toplam

Tablo 8. Yayımlanan makalelerin konu başlıklarının yıllara göre değişimi

Konu Başlıkları	1996-2000		2001-2005		2006-2010		2011-2017		Toplam	
	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%
Rekreasyon ve Psikolojik Algılar	1	20.0			1	5.8	5	6.7	7	6.7
Rekreasyon Liderliği	1	20.0	1	12.5	1	5.8	2	2.7	5	4.8
Rekreasyon Eğitimi	1	20.0	1	12.5			2	2.7	4	3.8
Boş- Serbest Zaman Faaliyetleri			1	12.5			2	2.7	3	2.8
Boş- Serbest Zaman Katılımı			2	25.0	2	11.7	8	10.8	12	11.5
Rekreasyon ve Spor			1	12.5	1	5.8	1	1.3	3	2.8
Boş- Serbest Zaman Alışkanlıkları			1	12.5	4	23.5	3	4.0	8	7.6
Boş- Serbest Zamanı Değerlendirilme	1	20.0	1	12.5	4	23.5	7	9.4	13	12.5
Boş/Serbest Zaman Engelleri					1	5.8	3	4.0	4	3.8
Boş/Serbest Zaman Tatmini					2	11.7	8	10.8	10	9.6
Boş- Serbest Zaman Deneyimi					1	5.8	1	1.3	2	1.9
Boş- Serbest Zaman Tutumu							4	5.4	4	3.8
Fiziksel Aktivite Kısıtlayıcıları							3	4.0	3	2.8
Rekreasyon Yönetimi							6	8.1	6	5.7
Serbest Zaman ve Rekreasyonda lekler							1	1.3	1	0.9
Serbest Zaman ve Rekreasyon Teorileri							1	1.3	1	0.9
Rekreasyon ve Cinsiyet	1	20.0					3	4.0	4	3.8
Turizm ve Açık Alan							7	9.4	7	6.7
Boş- Serbest Zaman Motivasyonu							5	6.7	5	4.8
Ciddi Boş zaman							2	2.7	2	1.9

beş çalışmanın yayımlandığı ve bu çalışmaların; rekreasyon ve psikolojik algılar, rekreasyon liderliği, rekreasyon eğitimi, boş/serbest zamanı değerlendirme ile rekreasyon ve cinsiyet konularını kapsadığı görülmektedir. 2001 ve 2005 yılları arasında yapılan çalışmalar incelendiğinde ise rekreasyon liderliği, rekreasyon eğitimi ve boş/serbest zamanı değerlendirme konularının çalışılmaya devam edildiği ancak bu konulara ilaveten boş/serbest zaman katılımı, boş/serbest zaman alışkanlıkları, serbest zaman faaliyetleri ile rekreasyon ve spor konularının eklendiği saptanmıştır. 2006-2010 yılları arasında yapılan çalışmalara bakıldığında ise serbest zaman tatmini, serbest zaman engelleri ve serbest zaman deneyimlerinin alan yazına giren yeni konular arasında olduğu dikkat çekmektedir. Rekreasyon alanının Türkiye’de ivme kazandığı yıllar 2011 yılı ve sonrasındır. 2011 yılından günümüze kadar gelen çalışmalara bakıldığında önceki yıllarda yapılan çalışmaların bu periyotta da devam ettiği ancak bir önceki periyotta alan yazına giren serbest zaman tatminine (%10.8) ilişkin çalışmaların özellikle ivme kazandığı ortaya konmuştur. Bununla birlikte 2011 yılı sonrasında en fazla çalışılan konulardan biri de serbest zaman katılımıdır (%10.8). Ayrıca 2011 yılı sonrasında rekreasyon alanında ağırlıkça çalışılan konular arasında boş/serbest zamanı değerlendirme (%9.4) ile turizm ve açık alan rekreasyonu (%9.4) konularının yer aldığı görülmektedir. Bu sıralamayı takip eden çalışmalar ise sırasıyla rekreasyon yönetimi (%8.1), boş/serbest zaman motivasyonu (%6.7) ve boş/serbest zaman tutumu (%5.4)’dur. Bu konu başlıklarının yanı sıra “rekreasyon ve cinsiyet” (%4.0) konularının önceki yıllara göre ivme kazandığı ayrıca “boş/serbest zaman fiziksel aktivite kısıtlayıcıları”nın (%4.0) yeni bir konu başlığı olmasına karşın tercih edilen konular arasında olduğu görülmüştür. “Boş/serbest zaman alışkanlıkları” (%4.0) ve “boş/serbest zaman engelleri” de (%4.0) önceki periyotta çalışılan ve 2011 yılında da çalışılmaya devam edilen konu başlıkları arasında görülmektedir. 1980’lerden sonra ortaya konulan ciddi boş zaman teorisine ilişkin çalışma örnekleri de

2011 döneminde çalışılmıştır (%2.7). Bununla birlikte serbest zaman ve rekreasyon alanında yapılan ölçüklere (%1.3) ve teorilere (%1.3) ilişkin çalışmaların ilk örneklerinin de bu yıllar arasındadır. 1996-2017 yılları arasında yaklaşık yirmi yıllık periyod dahilinde değerlendirildiğinde ise en fazla çalışılan ilk üç konunun “Boş/serbest zamanı değerlendirme (%12.5)”, “boş/serbest zaman katılımı (%11.5)” ve “boş/serbest zaman tatmini (%9.6)” olduğu söylenebilir.

TARTIŞMA

Yapılan çalışmanın amacı Türkiye’de DergiPark ve TR Dizin kapsamında yayımlanan makaleleri yöntem bilim açısından ele almak ve rekreasyon alanında yayımlanan makaleleri tarihsel süreç içinde ele aldıkları konu açısından değerlendirerek gelecek eğilimlere de ışık tutmaktır.

Bu kapsamda öncelikle merak edilen araştırma sorusu: Türkiye’ye de yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımıdır. Ele alınan dergilerin 5 yıllık periyotlar dahilinde yayımladıkları makale sayılarına bakıldığında 1996-2000 yılları arasında yayımlanan makale sayısının sınırlı olduğu ancak bu sayının yıllar içinde giderek arttığı tespit edilmiştir. 1996-2000 yıllarında yayın sayısının az olması; o yıllarda üniversitelerde rekreasyon alanında eğitim verilmemesi ve bu nedenle alanda uzman ve yetişmiş akademisyenlerin olmaması ile açıklanabilir. Rekreasyon alanında yayımlanan makalelerin en fazla olduğu yıl 2011 yılı ve sonrasındır. Bu durum rekreasyon alanının Türkiye’de giderek önem kazandığının bir göstergesi olarak görülebilir. Aynı zamanda bu bulgular, rekreasyonun Türkiye’de gelişime açık bir alan olduğunu da ortaya koymaktadır.

Yapılan çalışma da merak edilen bir diğer araştırma sorusu ise veri toplama tekniklerine göre makalelerin dağılımlarıdır. Bu bağlamda ilgili veri tabanından yayımlanmış tüm makaleler ampirik çalışmalar ve ampirik olmayan çalışmalar olarak sınıflanmıştır. Araştırma sonuçları veri toplama tekniklerine göre yapılan çalışmalar içinde ampirik çalışmaların, ampirik olmayan çalışmalara oranla çok daha fazla olduğunu göstermektedir.

Ampirik alışmalar da kendi içinde nicel, nitel ve karma yöntem araştırmaları olarak ayrıca değerlendirilmiştir. Her bir çalışma deseninin yansıtığı paradigma açısından ele alınması, Türkiye’de yapılan çalışmaların dağılımlarının anlaşılması hakkında da ip ucu vereceğinden bulgular kapsamlı bir Şekilde değerlendirilmiştir. Kuhn’e göre paradigmlar doğadaki yasalar ile ilişkilidir ve her paradigma bu yasalara cevaplar aramaktadır. Paradigma bir araştırmacının aynı olguya yönelik farklı bakış açılarını ortaya koyar (Jackson ve Carter, 1991, s.112’de belirtildiği gibi). Bir başka deyişle paradigma, gerçeğin doğasını (ontolojik), bilginin doğasını (epistemolojik) ve yöntem bilim (metodolojik) ltleri içermektedir (Patton, 2002, s.9). Buna göre ampirik çalışmalar, araştırma yöntemlerine göre incelendiğinde nicel çalışmalar, nitel ve karma yöntem çalışmalarına oranla oldukça fazladır. Bu durum her bir araştırma yönteminin sahip olduğu felsefe ve bakış açıları ile açıklanabilir. Araştırmacıların temel aldıkları felsefe ve bakış açısı değiştikçe olayları anlama ve açıklama çabaları da değişlik gösterir. Buna göre gerçekliğin araştırmacıdan bağımsız olduğunu kabul eden ve kendinden bağımsız olan bu gerçekliğin nesnel bir Şekilde gözlenebileceği ve ölçülebileceğini kabul eden pozitivist görüş nicel çalışmalar ile anılmaktadır. Buna karşıt olarak araştırmacının bilgi ve deneyimleri ile gerçeklik bağlamının birlikte adlandırılması gerektiğini ifade eden bakış açısı ise anti-pozitivist bakış açısıdır ve nitel araştırmalar ile anılır (Büyüköztürk ve diğ., 2014, s.12). Son yıllarda ivme kazanan karma yöntem ise nicel ve nitel araştırmaların avantajlı taraflarını kullanan bir yöntemdir. 1989 yılında bir araya gelen ve değerlendirme alanında çalışan akademisyenler karma metotla çalışılacak araştırmaların alt yapılarını oluşturmak için çalışmalar yapmış ve karma metotlu çalışmaları altı ayrı sınıfa ayırmışlardır. Brewer ve Hunter adında iki sosyologdan sonra 1991 yılında Morse, nicel ve nitel araştırmaların birlikte nasıl sunulacağı konusunda bir sistem hazırlamıştır (Baki ve Gökçek, 2012, s.8’de belirtildiği gibi). Tashakkori ve Teddlie’nin katkıları ile birlikte karma yöntemin

tasarımı ve desenine ilişkin ereve belirginleşmeye başlamış, 2000’li yılların başında ise karma yöntem, kendine özgü araştırma tasarımı ile giderek daha fazla kullanılmaya başlanan bir yöntem haline gelmiştir (Creswell ve diğ., 2003, s.213). Buna göre karma yöntem araştırmalarının baskın olan paradigması karma yöntemin sınıflamalarına göre farklılık göstermektedir (Onwuegbuzie ve Leech, 2004). Son yıllarda bilim felsefesinde yaşanan gelişmeler de baskın olan pozitivist paradigmaya karşılık olarak anti-pozitivist paradigmanın yaygınlaştığını ve buna paralel olarak nitel araştırma yöntemleri ile araştırma yapan araştırmacıların sayısının gün geçtikçe arttığı görülmektedir. Bugün nitel araştırma olarak bilinen araştırmaların, antropologlar ve sosyologların çalışmaları ile paralellik gösterdiği görülse de asıl gelişimin 20.yy’ın ortasında ivme kazandığı bilinmektedir. Nitel araştırma yöntemleri 1970’lerin sonu 1980’lerin başında artmış olsa da; asıl olarak 1990’lı yıllarda paradigma bağlamında İngiltere’de değişlik göstermiştir. Bu değişimin Türkiye’deki yansımaları 2010’lu yıllarda başlamıştır. Türkiye’de yapılan nicel ve nitel araştırmalar nicelik yönünden diğer ülkelerle kıyaslandığında geri olmamasına rağmen; ontolojik, epistemolojik, metodolojik açılardan bazı problemlerin olduğu konu ile ilgili yapılan araştırmalarda dile getirilen bir husustur (Merriam, 2013, s.11). Bu nedenle araştırmanın bulguları dahilinde; nicel çalışmaların sayısının nitel ve karma yöntem araştırmalarına oranla yüksek olmasını paradigma bağlamında değerlendirebilir ve alan yazın da hala baskın olan paradigmanın pozitivist paradigma olduğu sylenenebilir. Ampirik olmayan çalışmalar dahilinde değerlendirilecek olunursa literatür taraması ile yapılan çalışmaların tüm araştırma yöntemleri arasında nicel çalışmalardan sonra en çok tercih edilen yöntem olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmadan ıkarılan bir diğer sonuç ise ampirik çalışmalar içinde yer alan araştırma yöntemlerinde kullanılan desenlerin dağılımlarına ilişkindir. Nicel alışmalar betimsel ve deneysel çalışmalar olarak ele alınmış ve betimsel çalışmaların nicel çalışmaların neredeyse

tamamını oluşturduğu tespit edilmiştir. Buna karşılık deneysel çalışmaların sayısı ise yok denecek kadar azdır. Alan yazında kısıtlı olan deneysel çalışmaların içeriğine bakıldığında; değişik örneklem grupları üzerinde yapılan rekreasyonel faaliyetlerin farklı parametrelere olan etkisini belirlemek amacıyla yapıldığı görülmektedir. Nitel çalışmalar ise durum ve fenomenolojik çalışmalar olarak incelenmiştir. Yapılan nitel çalışmalar içinde durum çalışmasının fenomenolojik çalışmalara oranla 6 kat fazla olduğu saptanmıştır. Araştırma bulguları yorumlandığında; Türkiye’de spor bilimleri temel alanı altında yayımlanan rekreasyon alanına ilişkin nitel araştırma yöntemlerinin henüz çok yeni ve gelişime açık bir alan olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu sonuç spor bilimlerinde nitel araştırmayı öğrenme ve uygulama sürecindeki deneyimleri anlatan başka bir çalışma sonucu ile de örtüşmektedir (Aritan ve Hünük, 2016). Benzer bir durum karma yöntem çalışmaları içinde geçerlidir. Karma yöntem çalışmalarının desenleri içinde yalnızca eş zamanlı paralel desene ait çalışmaların olduğu ve bu çalışmaların tüm ampirik çalışmalar içinde oldukça az olduğu tespit edilmiştir.

Türkiye’de nitel ve karma araştırma yöntemlerine ilişkin çalışmaların hem nicelik hem de metodolojik açıdan yeterli olmadığı dile getirilmiş ve bu durum temel gerekçeleriyle açıklanmıştır. Bununla paralellik gösteren bir diğer çalışma bulgusu da nitel araştırmalar içinde durum çalışmaları içinde yapılan sınıflamalardır. Alan yazın incelendiğinde durum çalışmalarının sayısının altı olduğu ancak bu çalışmaların beşinde durum desenine ilişkin herhangi bir bilginin yer almadığı görülmektedir. Bu durumun Türkiye’de nitel araştırmalara yönelik bilgilerin kısıtlı olduğu ve nitel araştırma yöntemlerinin yeni bir alan olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Ayrıca alanda eğitim veren uzmanların yetişmemiş olması ve sayılarının az olması da bu durumu destekler niteliktedir.

Türkiye’de nitel araştırma yöntemleri ve karma araştırma yöntemlerinin, nicel araştırma yöntemlerine göre çok geride olduğu görülme-

ktedir. Bu durum ise iki şekilde açıklanabilir: Birincisi Türkiye’de spor bilimleri açısından nitel araştırma yöntemlerinin henüz çok yeni ve gelişime açık bir alan olduğu, ikincisi ise Türkiye’de spor bilimleri alanında baskın olan paradigmanın hala pozitivist paradigma olduğudur. Ancak çalışma sonuçları açısından bir başka değerlendirme yapılacak olursa; anti-pozitivist paradigma ile anılan nitel araştırma yöntemlerinin Türkiye’de giderek önem kazandığı ve sayılarının giderek artmasının bu bulguyu destekler nitelikte olduğu da ortadadır. Bununla birlikte nitel araştırma yöntemleri gibi karma araştırma yöntemleri de 2010 yılından sonra yapılmaya başlanmış ve karma yöntem çalışmalarının da nitel çalışmalar gibi giderek arttığı görülmüş ve özellikle bu araştırma yönteminin turizm rekreasyonu alanında tercih edildiği saptanmıştır.

Rekreasyon alanında yapılan çalışmalar içinde alana katkı sağlayan çalışmaların neler olduğunun tespit edilmesi tarihsel sürecin değerlendirilmesi ve gelecek çalışmaların eğilimlerinin belirlenmesi açısından önemlidir. Araştırmada en fazla atıf alan makale ilk sırada yer almış ve bu liste en az atıf alan çalışmaya kadar değerlendirilmiştir. Bir atıf alan makalenin bile çalışma kapsamında değerlendirilmesi rekreasyon alanının Türkiye’de yeni ve gelişime açık bir alan olmasıdır. Araştırmacıların çoğunun çalışmalarını yayımladıkları yıldan günümüze kadar atıf almaya devam ettiği görülmektedir. Bu durum rekreasyon alanının Türkiye’de yeni bir alan olmakla birlikte yapılan çalışmaların güncelliğini koruması ile ilgili olduğu yorumu yapılabilir. Bu veriye ilişkin yapılacak bir diğer yorum ise atıf sayısının fazla olduğu çalışmaların 2005 yılından sonra yayımlanan çalışmalardan oluşmasıdır. Bu durumun sebebi ise rekreasyon alanında yapılan çalışmaların 2005 yılına kadar nicelik yönünden zayıf olmasıdır. Bununla birlikte benzer yıllarda yayımlanmasına karşın atıf sayıları arasındaki farkın oldukça fazla olduğu çalışmalar mevcuttur. Örneğin, Balcı ve diğ. tarafından 10 yıl önce yayımlanmış olan bir makale 37 atıf alırken, Göktaş ve diğ.

ile Gürbüz ve diğ. tarafından aynı dönemde yayımlanmış makaleler 10 atıf alabilmiştir. Bu durum 10 yıllık süre içinde yaklaşık 3 kattan daha fazla atıf almış çalışma için şu şekilde yorumlanabilir: bunlardan ilki çalışmalara yapılan atıflar, yazara, makalenin konusuna, araştırma metoduna ve diğer birçok değişkene bağlı olarak farklılaşabilir ve sübjektiftir. Bu listede yayımlanan ve atıf sayısı yüksek olan makaleler incelendiğinde atıf alma sayılarının yüksek olması, çalışmanın uygulanabilirliği ve çalışılan konunun popülerliği ile ilişkili olabilir. Bunun yanı sıra araştırmada merak edilen bir diğer husus ise; bir makalenin yayımlandığı tarihten çok sonra atıf aldığı durumlardır. Örneğin, Ağaoğlu ve diğ. 2005 yılında "Serbest Zaman ve Eğitim" adlı yapmış olduğu çalışma 2016 yılına kadar hiç atıf almamıştır. Benzer bir durum Karaküçük ve Yetim'in 1996 yılında yapmış olduğu "Rekreasyon Etkinliklerinde Liderlik ve Fonksiyonları" adlı çalışma için de görülmektedir. Bu iki çalışma 2016 yılında atıf olarak tekrar gündeme gelmiştir. Bazı alışmalar yayımlandıktan yıllar sonra popülerlik kazanabilmektedir. Bu durum rekreasyonda eğitim konusunun yıllar sonra alanda önemli hale gelebilmesi ile açıklanabilir.

Çalışmadan elde edilen bir başka sonuç ise; makalelerin yıllar içinde hangi konuları ele aldığıdır. Beş yıllık periyotlar dahilinde değerlendirilen araştırma sonuçları, ilk beş yılda rekreasyon alanında yayımlanan çalışmaların hem sınırlı sayıda olduğu hem de rekreasyonda liderlik, rekreasyon ve psikolojik algılar, rekreasyon eğitimi, boş/serbest zaman değerlendirme ve son olarak rekreasyon ve cinsiyet gibi konulara eğildiğini, 2001-2005 yılları arasındaki ikinci beş yıllık periyotta ise çalışmaların hem nicelik yönünden arttığı hem de yeni konu başlıklarının çalışılmaya başlandığı grlmştir. 2001-2005 yılları arasında yapılan çalışmaların boş/serbest zaman faaliyetleri, boş/serbest zaman katılımı, rekreasyon ve spor, boş/serbest zaman alışkanlıkları konularına yönelmiş olduğu, bununla birlikte bir önceki beş yıllık periyotta çalışılan rekreasyon eğitimi ve liderliği konularının da çalışılmaya devam ettiği

tespit edilmiştir. 2006-2010 yılları arasında ise boş/serbest zaman engelleri, boş/serbest zaman tatmini ve boş/serbest zaman deneyimleri üzerine yapılan yeni çalışmalar alan yazına dahil olmuş ancak bu çalışmaların nicelik yönünden artması 2011 sonrasına tekabül etmiştir. 2006-2010 yıllarında Türkiye'de en çok çalışılan konuların başında; farklı örneklem grupları üzerinde serbest zamanı değerlendirme şekilleri ve serbest zamanı değerlendirme alışkanlıkları gelmektedir. 2011 yılından sonra ise özellikle serbest zaman tatmini ve boş/serbest zaman katılımına ilişkin çalışmaların ön plana çıktığı grlmştir. Bireylerin serbest zaman faaliyetlerine katılımlarında serbest zaman tatmininin önemi oldukça fazladır (Coleman ve Iso-Ahola, 1993). Serbest zaman tatmini bir birey herhangi bir etkinliğe katıldıktan sonra o etkinliğe karşı pozitif duygular beslediği veya doymaya ulaştığı bir kavram olarak tanımlanır (Beard ve Raghob, 1980). Bireylerin bir etkinliğe katıldıktan sonra beklentilerini karşılayıp karşılamadıkları ve katıldıkları etkinlik sonrasında mutlu olup olmadıklarını ölçmek, beklentilerin karşılanarak serbest zaman katılımının arttırılmasına yönelik tedbirleri almak açısından önemlidir. Bu nedenle rekreasyonun ülkemizde artan önemi, serbest zaman katılımını arttıracak önlemlere ilişkin çalışmaların sayısını da arttırmıştır. Bununla birlikte 2011 yılı sonrasında alana yeni kazanımlar sağlayan diğer konu başlıklarının başında ise; boş/serbest zamanı değerlendirme, turizm ve açık alan rekreasyonu, rekreasyon yönetimi, boş/serbest zaman tutumu ve motivasyonu gelmektedir. Serbest zaman tatmini gibi serbest zaman tutumu ve serbest zaman motivasyonu da serbest zaman katılımı etkileyen önemli konular arasında yer almaktadır.

Bununla birlikte ülkemizde rekreasyona ilişkin giderek önem kazanan konulardan biri de rekreasyon alanında cinsiyet çalışmalarıdır. Özellikle ataerkil toplumlarda kadınlara yüklenen sorumluluklar nedeniyle kadınların kendilerine ayırdıkları zaman dilimi oldukça kısıtlıdır. Kırsal kesimler başta olmak üzere hemen hemen dünyanın her yerde kadına yöne-

lik tutum benzerdir ve bu bağlamda Türkiye ataerkil özellikler gösteren bir toplum yapısına sahiptir (Şenol ve Yıldız, 2012). Bu durum kadının yalnızca ekonomik ve politik anlamda değil, sosyal ve kültürel alanlardan da mahrum bırakılmasına sebep olmaktadır (Çakır, 2008). Dünya genelinde kadınlara yüklenen geleneksel roller (çocuk bakımı, temizlik vs.) onların serbest zaman aktivitelerine katılımlarında da engel oluşturan unsurlardan biri olarak görülmektedir (Shaw, 1994; Henderson ve diğ., 1995). Türkiye’de cinsiyete göre serbest zaman fiziksel aktivite katılımına odaklanan araştırma bulgularının; özellikle evli olan kadınlarda, engel olarak ortaya konan temalardan birinin “aile sorumlulukları” olması nedeniyle Dünya genelinde yapılan çalışmalar ile paralellik gösterdiği görülmektedir (Koca ve diğ., 2009). Kadına yönelik çalışmaların artması, kadına ilişkin bu sorunsalın giderek daha fazla önem kazandığını ortaya koyan önemli bir bulgudur. Ayrıca boş/serbest zaman fiziksel aktivite kısıtlayıcıları da popülerliği artan bir diğer konu başlıkları arasındadır. Günümüzde giderek artan sağlık problemleri serbest zamanda yapılan fiziksel aktivitenin önemini ön plana çıkarmış ve bu durum araştırmacıların dikkatini çekmeye başlamıştır. Fiziksel aktivitenin önemi, fiziksel aktivite kısıtlayıcılarına yönelik yapılan çalışmaları ön plana çıkarmıştır. Bu nedenle boş/serbest zaman fiziksel aktivite kısıtlayıcıları konusu 2011 yılından sonra çalışılmasına karşın tercih edilen konu başlıklarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Boş/serbest zaman alışkanlıkları ve boş/serbest zaman engelleri de önceki yıllarda çalışılan ve hala popülerliğini koruyan konu başlıkları arasında olduğu görülmektedir. 2011 sonrasında yayımlanmaya başlamış olan az sayıdaki örnekleri ile teorik ve kuramsal çalışmalar da alan yazına katkı sağlayan konular olarak karşımıza çıkmaktadır. 2011 sonrasında rekreasyon alanında yayımlanan bir diğer konu başlığı ise ciddi boş zamandır. Ciddi ve kayıtsız boş zaman kavramıdır. Robert Stebbins tarafından süren 30 yıllık etnografik çalışmalar sonucunda boş zaman aktiviteleri yeni bir

sınıflamaya tabi tutulmuş, boş zaman ciddi ve kayıtsız boş zaman olarak ikiye ayrılmıştır (Akyıldız, 2013, belirttiği gibi). Bu sınıflama daha önce yapılmış rekreasyon sınıflamalarından daha kapsamlıdır. Stebbins’in üzerinde çalıştığı bu kavram Türkiye’de yeni ele alınan konulardan biri haline gelmiştir. Bu durum Türkiye’de rekreasyon alanına ilişkin kavramsal çerçevelerin literatüre yıllar sonra katkı sağladığının da bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye’de henüz yeni bir alan olan rekreasyona ilişkin sistematik bir incelemenin olmaması nedeniyle yapılan bu çalışmanın alan yazına önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda Türkiye’de yayımlanan çalışmalar metodolojik açıdan detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. Ayrıca çalışma bulgularının kafa karıştırmaması amacıyla yapılan sınıflamalar ve neden bu sınıflamaların yapıldığı kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. Bununla birlikte araştırma, rekreasyon alanında yapılan çalışmaların tarihsel süreç içinde değişimine ışık tutması nedeniyle oldukça önemli bilgiler sunmaktadır. Ayrıca rekreasyon alanında yapılan çalışmaların süreç içindeki değişimini ortaya koymanın rekreasyon alanında yapılacak çalışmaların gelecekte neler olacağına yönelik ip uçları sunduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda gelecekteki eğilimler hakkında yorum yapabilmek için alanda etkin olan iki derginin (*Annals of Leisure Research* ve *Leisure Studies*) yayımladığı makalelere odaklanılmıştır. Makalelerden biri dergi editörleri tarafından yazılırken diğeri alanda yapılan araştırmaların derlemelerine dayanmakta ve gelecekteki eğilimlerin; siber-kinetik toplum, fiziksel aktivite, gösteri sanatları, feminizm ve politikaları, refah ve mutluluk algısı, göç ve politika, özgürlükçü kadın politikaları ve netnografi gibi konulara yönelik olacağını vurgulanmaktadır (Silk ve diğ., 2017; Spracklen, 2017). Ancak araştırma bulgularının sunduğu ve günümüzde popüler olan çalışmaların gelecekte neler olabileceğine ilişkin yorumların değerlendirilmesinde okuyucuların bakış açıları da önemlidir.

DergiPark ve TR Dizin veri tabanlarında yapılan bu çalışma farklı veri tabanları da dahil edilerek genişletilebilir. Araştırma bulgularından yola çıkarak Türkiye’de yapılan ampirik çalışmalar içinde nitel ve karma yöntem araştırmalarına ilişkin çalışmaların arttırılması alan yazına katkı sağlaması açısından önemlidir. Nitel ve karma yöntem araştırmalarına yönelik hem nicelik hem de nitelik yönünden araştırmaların arttırılması için rekreasyon alanında eğitim veren kurumların ve bu alanda çalışan nitelikli uzman kadrolarının arttırılması gerekmektedir. Bununla birlikte niversite bünyesi altında bulunan nicel araştırma birimlerine ilaveten nitel ve karma yöntem araştırmaları ile ilgili eğitim çalışmaları ve uygulamalarının arttırılması ve yine niversite bünyesi altında bu yöntemlere ilişkin danışma

birimlerinin kurulması önemlidir. Bu alanda yapılacak akademik teşviklerin arttırılmasının da alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yazar Notu: Bu çalışmanın geniş bir zeti 15-18 Kasım 2017 tarihinde Antalya’da düzenlenen 15. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi’nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Yazışma Adresi (Corresponding Address):

Yazarın Unvanı. Adı Soyadı: Doç. Dr. Tennur Yerlisu Lapa

Kurumu: Akdeniz Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

E-posta: tennur@akdeniz.edu.tr

Telefon No: 0535-7006843

Faks No: 0242-2271116

KAYNAKLAR

1. **Ağaoğlu YS, Taşmektepliğil M, Bayrak M.** (2005). Dünyada ve Türkiye’de serbest zaman kavramının tarihsel gelişimi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(2), 1-10.
2. **Akyıldız M.** (2013). Boş zamana ‘‘Ciddi’’ bir bakış açısı: Boş zaman araştırmalarında ciddi boş zaman teorisi. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 4(2), 46-59.
3. **Aritan CK, Hünük D.** (2016). 14. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi: Spor bilimcilerin nitel araştırmayı öğrenme ve uygulama sürecindeki deneyimleri. Antalya: Spor Bilimleri Derneği.
4. **Baki A, Gökçek T.** (2012). Karma yöntem araştırmalarına genel bir bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(42), 1-21.
5. **Beard JG, Rağheb MG.** (1980). Measuring leisure satisfaction. *Journal of Leisure Research*, 12(1), 20-31.
6. **Büyüköztürk ř, akmak EK, Akgün E, Karadeniz ř, Demirel F.** (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (17. Baskı) Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
7. **Coleman D, Iso-Ahola SE.** (1993). Leisure and health: The role of social support and self-determination. *Journal of Leisure Research*, 25(2), 111-128.
8. **Creswell JW, Plano Clark, VL, Gutmann ML, Hanson WE.** (2003). Advance mixed methods research designs. (A Tashakkori & C Teddlie Eds.) *Handbook of Mixed Methods in Social and Behavioral Research*. pp. 209-240. Thousand Oaks, CA: Sage.
9. akır . (2008). Türkiye’de kadının alışma yaşamından dışlanması. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 31, 25-47.
10. **DPT (Devlet Planlama Teşkilatı).** (1989). *Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990- 1994)*. Eyll 20 2017, <http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Kalkinma%20Planlar/Attachments/4/plan6.pdf>
11. **Godbey GC, Caldwell LL, Floyd M, Payne LL.** (2005). Contributions of leisure studies and recreation and park management research to the active living agenda. *American Journal of Preventive Medicine*, 28(2), 150-158.
12. **Henderson KA, Bedini, LA, Hecht L, Schuler R.** (1995). Women with physical disabilities and the negotiation of leisure constraints. *Leisure Studies*, 14(1), 17-31.
13. **Jackson N, Carter P.** (1991). In defence of paradigm incommensurability. *Organization Studies*, 12(1), 109-127.
14. **Lee JH, Scott D, Floyd MF.** (2001). Structural inequalities in outdoor recreation participation: A multiple hierarchy stratification perspective. *Journal of Leisure Research*, 33(4), 427-449.
15. **Johnson RB, Onwuegbuzie AJ.** (2004). Mixed methods research: A research paradigm whose time has come. *Educational Researcher*, 33(7), 14-26.
16. **Journal of Physical Education, Recreation & Dance.** (2017). Publication History. Ağustos 22 2017, <http://www.tandfonline.com/loi/ujrd20>
17. **Karaküçük S.** (2014). *Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme*. Ankara: Gazi Kitapevi.
18. **Koca C, Henderson KA, Aşcı F, Bulgu N.** (2009). Constraints to leisure-time physical activity and negotiation strategies in Turkish women. *Journal of Leisure Research*, 41(2), 225-251.

19. **Leech NL, Onwuegbuzie AJ.** (2009). A typology of mixed methods research designs. *Quality & Quantity*, 43(2), 265-275.
20. **McLean D, Hurd A.** (2015). *Kraus' Recreation and Leisure in Modern Society*. London: Jones & Bartlett Learning Publishers.
21. **Merriam SB.** (2013). *Nitel Araştırma*. (S Turan Çev.). Ankara: Nobel.
22. **Murphy J, Vriesenga M, Storey V.** (2007). Educational administration quarterly, 1979-2003: An analysis of types of work, methods of investigation, and influences. *Educational Administration Quarterly*, 43(5), 612-628.
23. **NRPA (National Recreation and Park Association).** (2017). Our Beginnings. Ağustos 22 2017, <http://www.nrpa.org/About-National-Recreation-and-Park-Association/>
24. **Onwuegbuzie AJ, Leech NL.** (2004). Enhancing the interpretation of "significant" findings: The role of mixed methods research. *The Qualitative Report*, 9(4), 770-792.
25. **Patton MQ.** (2002). *Qualitative Evaluation and Research Methods*. Thousand Oaks (3rd Perka): CA:Sage.
26. **Shaw SM. (1994).** Gender, Leisure, and Constraint: Towards a Framework for the Analysis of Women's Leisure. *Journal of Leisure Research*, 26(1), 8-22.
27. **Silk M, Caudwell J, Gibson H.** (2017). Views on leisure studies: Pasts, presents & future possibilities? *Leisure Studies*, 36(2), 153-162.
28. **Spangler KJ, Caldwell LL.** (2007). The implications of public policy related to parks, recreation, and public health: A focus on physical activity. *Journal of Physical Activity & Health*, 4(1), 64-71.
29. **Spracklen K.** (2017). The future of work and leisure. *Annals of Leisure Research*, 20(3), 394-396.
30. **Şenol D, Yıldız S.** (2012). Şiddet Sarmalındaki Hükümlü Kadınların Demografik Özellikleri: Sincan ve Delice Cezaevleri Örnekleri. Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu. 27-28 Nisan 2012, Ankara, s. 528-546.
31. **Tashakkori A, Teddlie C.** (1998). *Mixed Methodology: Combining Qualitative and Quantitative Approaches*. CA: Sage: Applied Social Research Methods Series (Vol.46). Thousand Oaks.
32. **Tekin A. (2009).** *Rekreasyon*. Ankara: Ata Ofset Matbaacılık.
33. **Yin RK.** (2017). *Durum Çalışması Araştırması Uygulamaları*. (İ Günbayı Çev.). Çankaya/Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
34. **YÖK (Yüksek Öğretim Kurumu).** (2017). Üniversiteler. Aralık 22 2017, <http://www.yok.gov.tr/web/guest/universitelerimiz>.
35. **Zorba E.** (2007). Türkiye'de rekreasyona bakış açısı ve gelişimi. *Gazi Haber Dergisi*, 52-55.

